

influence instrument. The experience of teaching academic disciplines for students in the specialty 013 Primary Education (Inclusive Education) allowed us to single out the following functions of storytelling: value, motivational, communicative, unifying, cognitive, informational and diagnostic. It is noted that for the successful implementation of storytelling among student audience it is advisable to rely on the following principles: emotionality, activity, duality, cogency, dramatic quality, detail, expressiveness, informational content, brevity and content-richness, reasonability, presentability. Also there are presented various kinds of storytelling, which are conditionally divided into two groups: commercial and non-commercial. Most often, various sources mention such kinds of storytelling as: family, cultural, social, friendly, personal, myths, legends, mystical stories. Taking into account the specifics of the preparation and implementation of storytelling, the following requirements are imposed to the teacher as a narrator: knowledge of academic discipline, public speaking talent, ability to improvise; competent speech, rich vocabulary; exuberant imagination, sense of proportion, empathy, emotionality; pedagogical tact, confidentiality; audience knowledge; the ability to select or produce a variety of visual materials using computer technologies. Storytelling, as an effective means of transmitting information, has proven itself not only in the form of oral speech in the "narrator-listener" system, but also in theatrical performance (play-back theater), role-playing games and trainings.

Key words: storytelling, training future teachers, inclusive classes, narrator, listener, technology, method, means.

УДК 342.951

DOI: 10.32626/2309-9763.2019–26–1.98-104

*Ганна Кириленко, Олександр Кириленко
Hanna Kyrylenko, Oleksandr Kyrylenko*

АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ “МІФОТВОРЧИХ” ДЕКЛАРАЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ТА ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ

ANALYSIS OF THE CAUSES OF THE PROBLEM OF INTRODUCTION OF THE “MYTH-MAKING” DECLARATIONS OF THE EUROPEAN STANDARDS OF THEORETICAL AND LAW PRINCIPLES OF PHYSICAL EDUCATION OF STUDENT YOUTH IN UKRAINE AND ARGUMENTATION OF THE NECESSITY OF ITS IMPLEMENTATION

Автори статті зазначають, що виокремлена сукупність суперечностей, соціальна значущість проблеми, потреба практики фізичного виховання студентів в обгрунтованих технологіях, які б забезпечили теоретико-правові засади фізичного виховання, зумовили пошуки нових форм фізичного виховання в єдності з соціокультурною діяльністю.

Не применшуючи значення наукового доробку вчених, констатуємо відсутність на сьогодні у вітчизняній науці державного управління комплексного наукового дослідження механізмів державного управління у сфері фізичної культури і спорту на регіональному рівні, що є однією з причин недосконалості впровадження цих механізмів.

Ключові слова: європейські стандарти, “міфи”, теоретико-правові засади, криза освіти, державне управління, фізична культура.

В історії розвитку сучасної вищої освіти в Україні, на наш погляд, можна виокремити два ключових аспекти, що визначили специфіку її змісту та структури. Перший пов'язуємо зі здобуттям нашою державою незалежності (1991 р.), що зумовило оновлення системи освіти, розроблення законодавчих та нормативних актів для її повноцінного функціонування. Другий – із приєднанням України до Болонського процесу, що визначило її орієнтування на європейські стандарти підготовки фахівця.

Держава на законодавчому рівні захищає інтереси громадян у сфері фізичної культури і спорту, розвиває фізкультурно-спортивну індустрію та інфраструктуру, заохочує прагнення населення зміцнювати своє здоров'я, вести здоровий спосіб життя [1, с. 142].

Кількість ЗВО у державі та різноманітність професій у сучасному суспільстві зумовлюють таке явище, як розробка регіональних відомчих та авторських програм, в основу яких покладено державну базову програму, яка ґрунтується на організаційно-правових нормах.

Зміст програм формується відповідно до динамічних замовлень суспільства і виробництва на фахівців, які разом із високоякісною професійною підготовкою мають високий рівень особистої фізичної культури, здоров'я, психічно загартовані, володіють фізичними якостями і навичками, а також знаннями, котрі дають їм змогу вдосконалюватися, реалізувати набуте [2, с. 41].

Дослідженню проблемних питань державного управління фізичною культурою і спортом, що спрямовані на вирішення завдання оптимізації організаційної структури органів державної влади у сфері фізичної культури і спорту, присвячені наукові дослідження В.І. Жолдак, І.В. Шевчук та ін [4; 7].

Не применшуючи значення наукового доробку вищезазначених учених, констатуємо відсутність на сьогодні у вітчизняній науці комплексного наукового дослідження механізмів державного управління у сфері фізичної культури і спорту на регіональному рівні, що є однією із причин недосконалості впровадження цих механізмів.

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Концепція впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі, є основою політики сьогодення.

Мета статті – здійснити аналіз причин виникнення проблеми впровадження “міфотворчих” декларацій європейських стандартів теоретико-правових засад фізичного виховання студентської молоді в Україні та обґрунтування необхідності її розв'язання на сучасному етапі становлення вищої освіти.

На сучасному етапі в Україні існує низка проблем, що заважають нам наблизитись до стандартів Європейського союзу: складне соціально-економічне становище українського суспільства; намагання знецінення моральних та патріотичних переконань громадян України у зв'язку із пропагандою жорстокості, насильства, зокрема через засоби масової інформації; демографічна криза, яка зумовлюється зменшенням кількості населення України з 51,4 мільйона у 1994 році до 40 мільйонів у 2018 році; погіршення стану здоров'я населення з різко прогресуючими хронічними хворобами серця, гіпертонією, неврозом, артритом, ожирінням тощо, призвело до того, що порівняно з 2009 роком кількість осіб, які віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, збільшилася на 37 відсотків; невідповідність вимогам сучасності та значне відставання від світових стандартів ресурсного забезпечення сфери фізичної культури і спорту, а саме організаційного, кадрового, науково-методичного, медико-біологічного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного; не сформовано сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя і подовження його тривалості [5].

Основні причини виникнення проблем, пов'язаних із кризовою ситуацією у сфері фізичної культури і спорту, характеризуються такими чинниками: низька відповідальність за дотримання вимог законодавчих та нормативно-правових актів щодо організації фізичного виховання в системі освіти; знецінення традиційних моральних цінностей, у зв'язку з

пропагандою жорстокості, насильства, зокрема через засоби масової інформації, негативно впливають на моральні та патріотичні переконання громадян України; обмежена рухова активність, нераціональне та незбалансоване харчування, чинники асоціальної поведінки у суспільстві; невідповідність потребам населення послуг, що надаються засобами фізичної культури і спорту за місцем проживання, роботи громадян та в місцях масового відпочинку населення, у тому числі в сільській місцевості, та населення з інвалідністю; низький рівень ресурсного забезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту; відсутність спортивної інфраструктури, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями; невідповідність баз олімпійської та параолімпійської підготовки європейським та світовим стандартам якості; обладнання та інвентар, які здатні задовольнити попит населення та конкурувати з іноземними виробниками, представленими на вітчизняному ринку; низький рівень пропаганди в засобах масової інформації та просвіти населення щодо усвідомлення цінності здоров'я, відповідального ставлення батьків до виховання своїх дітей та відсутність ефективної системи стимулювання населення до збереження свого здоров'я; невисока престижність професій у сфері фізичної культури і спорту, низький рівень матеріального заохочення працівників бюджетного сектору цієї сфери; недостатнє фінансування фундаментальних та прикладних досліджень, невідповідність системи впровадження результатів досліджень у практику фізкультурно-спортивної діяльності сучасним вимогам; низький рівень медичного та медико-біологічного забезпечення осіб, що займаються фізичною культурою і спортом, та медико-біологічного забезпечення підготовки спортсменів високого класу; вкрай недостатнє бюджетне фінансування та неефективне залучення позабюджетних коштів; відсутній механізм інвестування у розвиток і популяризацію масового спорту; існування регуляторних функцій з боку держави, що суперечить законодавчій базі та практиці діяльності спортивних інституцій європейського співробітництва [4, с. 141-142].

Науково доведеним та обґрунтованим є факт провідної ролі сфери фізичної культури і спорту в системі освіти і виховання підростаючого покоління, відновлення працездатності та підтримання здорового довголіття громадян, підготовки молоді до професійної діяльності, організації та проведення здорового дозвілля, профілактики правопорушень та девіантної поведінки громадян.

Провідними чинниками, які обумовлюють виникнення кризової ситуації у сфері фізичної культури і спорту, є проблеми, пов'язані із порушенням вимог законодавчих та нормативних документів, які регламентують організацію процесу фізичного виховання в освітній системі України; технічних, нормативних, правових, організаційних вимог щодо надання послуг населенню фізкультурно-спортивного характеру, в тому числі й особам з особливими потребами. На тлі економічної кризи відстежується значне зниження рівня престижності професій у сфері фізичної культури і спорту, а рівень матеріального заохочення працівників бюджетного сектору сягає критично низької межі. Важливим чинником, що обумовлює критичний стан галузі, є недостатнє бюджетне фінансування фізичної культури і спорту, відсутність сприятливого економічного клімату для реалізації інвестиційних проєктів, використання позабюджетних механізмів залучення коштів на розвиток галузі в регіонах. Це, в свою чергу, обумовлює падіння рівня медичного та фармакологічного забезпечення осіб, які займаються фізичною культурою і спортом, особливо спортсменів високого класу, що входять до збірних команд за видами спорту. Усі вищезазначені проблеми на тлі недосконалої організаційно-правової, економічної державної політики у сфері фізичної культури і спорту, слабкої міжвідомчої координації та взаємодії органів державної влади й органів місцевого самоврядування прогресують та поглиблюють кризові явища в галузі фізичної культури і спорту [4, с. 143-144].

Формування дієвої системи державного управління у сфері фізичної культури і спорту на регіональному рівні дасть змогу отримати позитивні результати у таких підсистемах галузі, як фізичне виховання в системі освіти, фізична рекреація та реабілітація населення за місцем

проживання та в місцях масового відпочинку громадян, дитячо-юнацький спорт та спорт вищих досягнень тощо.

Підготовка освічених і фізично здорових фахівців, здатних плідно працювати у нових соціально-економічних умовах, неможлива без широкого залучення студентської молоді до фізичної культури і спорту, до здорового способу життя. Справедливість цих тверджень знаходить відображення у директивно-нормативних державних актах, які видані за роки незалежності України. Йдеться, в першу чергу, про Конституцію України, низка норм якої безпосередньо стосується засад фізичної культури і спорту та охорони здоров'я громадян, Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (1993 р.), Закон України "Про освіту" (1998 р.) і, нарешті, Президентську цільову комплексну програму "Фізичне виховання – здоров'я нації" (1998 р.).

Розв'язання проблем можливе, зокрема, шляхом здійснення аналізу національного законодавства у сфері фізичної культури і спорту з метою приведення його у відповідність до європейських вимог та стандартів.

У назві статті використано слово "міфи", яке, окрім основного значення, має ще й таке: "те, чого в дійсності немає".

Так ось, вищеназвані документи справді є міфами, адже задекларовані в них постулати, які стосуються безпосередньо фізичного виховання студентської молоді, так і залишаються нездійсненими пам'ятками міфотворчості урядовців.

На думку науковців і нашу зокрема, найбільшим міфом законодавчої творчості у галузі фізичної культури і спорту є Цільова комплексна програма "Фізичне виховання – здоров'я нації", затверджена Указом Президента України у вересні 1998 року [6, с. 14].

Так, у цьому документі серед практичних заходів щодо фізичного виховання і фізкультурно-оздоровчої роботи у навчально-виховній сфері, наприклад, залишається на папері введення 4 годин занять фізичним вихованням на тиждень протягом усього періоду навчання студентів, не внесені зміни та доповнення до системи Державних тестів і нормативів фізичної підготовленості.

Особливо незадовільне становище спостерігається у вирішенні проблеми оздоровчого спрямування системи фізичного виховання студентської молоді, хоча воно проголошується пріоритетним в усіх директивних документах щодо фізичної культури і спорту.

Виходячи з цього, фізичне виховання студентів у межах навчальної дисципліни "Фізичне виховання" необхідно розглядати як педагогічно-структурну систему, спрямовану на формування потреби до фізичного самовдосконалення та залучення студентів до здорового способу життя.

На нашу думку, ефективне функціонування такої структури можливе лише за умови визнання головного системоформувального компонента, якому підпорядковані всі складові освітнього процесу фізичного виховання студентської молоді. З усією очевидністю таким компонентом має бути здоров'я студента як найвища гуманістична цінність особистості та суспільства.

Саме стан соматичного здоров'я є тією системоформувальною категорією, яка безпосередньо характеризує гуманістичну спрямованість освітнього процесу з фізичного виховання студентів, його теоретико-правове та організаційно-методичне забезпечення і, нарешті, вибір критеріїв оцінювання успішності з цієї навчальної дисципліни. Поліпшення рівня соматичного здоров'я під впливом занять фізичною культурою і спортом повинно стати найпершим критерієм ефективності зусиль студента в оволодінні вимогами навчальної програми з фізичного виховання [3, с. 3].

Виходячи з теми нашої статті, хотілось би привернути особливу увагу до вирішення проблеми оздоровчої спрямованості фізичного виховання студентської молоді. Адже ця проблема проголошується пріоритетною в усіх директивних документах щодо фізичної культури і спорту.

Який же сучасний стан вивчення оздоровчого впливу занять фізичним вихованням у навчальних закладах вищої освіти України? На жаль, треба констатувати, що у ЗВО не

створено структури, яка б опікувалася станом здоров'я студентів, хоча згідно з офіційними документами відповідальність за це покладено на ректора.

У щорічних звітах кафедр фізичного виховання є розділ “Фізкультурно-оздоровча робота”, в якому вимагається інформація лише про кількість студентів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи. Більше ніяких зведень щодо характеристики стану здоров'я студентів звіт не вимагає. Таким чином, можна стверджувати, що державного контролю за станом здоров'я студентів не існує. За таких умов годі вимагати й відповідальності!

Сьогодні змінює вимоги до фізичної підготовленості студентів, спонукає до визначення та усвідомлення ролі фізичної культури, як складової частини загальної культури, та необхідності вирішення проблем пов'язаних зі здоров'ям.

Низький рівень фізичного здоров'я більшості населення, у тому числі й студентів, дає підстави вважати, що наявна система фізичного виховання не спроможна повною мірою вирішити питання культури здоров'я особистості, поліпшення її фізичних якостей. Спроби використати фізичну культуру як засіб оздоровлення, без вироблення необхідності фізичного самовиховання, створюють лише передумови для деякої модернізації самого процесу формування фізичного розвитку людини, але не формування фізичної культури особистості.

Система фізичного виховання студентів спрямована сьогодні лише на вирішення проблем – задачу контрольних та залікових нормативів, що не сприяє виробленню в них прагнення до самостійного вдосконалення, націлює на виховання слухняного виконавця, орієнтованого на дотримання вимог програми з фізичного виховання. За таких умов фізичної культури особистості не можна сформувавши. Для цього необхідно змінити цільові установки сфери фізичної культури з концепції оздоровлення та фізичного виховання на формування фізичної культури особистості в межах загальної культури [3, с. 4-5].

Згідно з Законом України “Про освіту” фізична освіта передбачає інтеграцію фізичного навчання та фізичного виховання, фізичного розвитку та фізичного збереження здоров'я, що забезпечує високий рівень фізичної культури особистості [5].

Орієнтація фізичного виховання на засвоєння жорстко регламентованого програмного матеріалу, зміст якого визначається обов'язковою прикладною підготовкою та здаванням нормативних заліків, виключає можливість звернення до особистості студента та розвитку його індивідуальності.

Специфічна спрямованість у використанні засобів, методів, форм навчання та виховання у сфері фізичної культури призвели до розриву освіти й фізичної культури – студенти не повністю усвідомлюють та не сприймають фізичну культуру як життєво важливу цінність. Внаслідок цього фізична культура як навчальний предмет ЗВО не виконує повною мірою своєї важливої функції – формування дієвого відношення людини до власного фізичного удосконалення, а отже, характеризується зниженням інтересу у більшості студентів до фізкультурно-спортивної діяльності та зменшенням її престижу.

Фізичне виховання у вузі, регламентоване змістом та обсягом обов'язкових годин навчальної програми, за даними наших спостережень й численними результатами інших досліджень, не здатне повноцінно вирішувати комплекс завдань щодо фізичної підготовленості, інтелектуального й духовного розвитку студентів [7, с. 191-192].

У сфері фізичної культури недостатньо представлені такі якості й елементи людської індивідуальності, як самореалізація, проєктивний та цілеспрямований саморозвиток, творчість, духовні потреби, що є імпульсом будь-якої діяльності. Це обмежує можливості фізкультурної діяльності розвитком лише рухової сфери, що, врешті-решт, знижує культурний потенціал даної галузі людської практики, не дозволяє реалізувати можливості фізичної культури у розвитку інтелектуальних, розумових, творчих та комунікативних потенцій людини.

Подальший розвиток фізичної культури і спорту може бути забезпечений за такими варіантами.

Перший варіант передбачає збереження традиційної системи розвитку фізичної культури і спорту, спрямованої на збереження стабільно-середньої ситуації, яка включає епізодичні та розрізнені заходи з розв'язання нагальних та тимчасових проблем організації дозвілля населення і підготовки національних збірних команд, що не дасть позитивного результату і ще більше загострить нинішню кризову ситуацію в Україні.

Другий варіант передбачає здійснення організаційно-практичних заходів щодо призведення сфери фізичної культури і спорту до цілком автономної моделі управління, в якій відсутня координувальна функція з боку держави. Керівництво сферою фізичної культури і спорту здійснюється органами, відповідальними за координацію олімпійського руху із значним залученням фінансових ресурсів приватного сектору країни. Це зможе значним чином скоротити фінансові ресурси державних та місцевих бюджетів для забезпечення сфери фізичної культури і спорту. У зв'язку з відсутністю належного інвестиційного клімату в країні та слабким рівнем приватного сектору, даний такий не дасть змоги вирішити проблемні питання сфери фізичної культури і спорту в Україні.

Третій, оптимальний варіант, передбачає поєднання зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських інституцій для проведення реформи у сфері фізичної культури і спорту в Україні з метою приведення сфери відповідно до європейських вимог і стандартів шляхом визначення за основу європейської моделі реформування та побудови взаємовідносин між державою і сферою фізичної культури і спорту, підвищення рівня публічності та прозорості в діяльності центрального органу виконавчої влади сфери фізичної культури і спорту, підвищення автономності національних спортивних федерацій, вдосконалення національного антидопінгового законодавства, що в свою чергу створить умови для відведення фізичній культурі і спорту в Україні провідної ролі у новій політиці інтеграції України до європейського простору [1; 2].

Загалом зауважимо, що значна частина задекларованих положень у програмно-нормативних документах залишається невиконаною і деколи механічно переписується з одного в інший. На наш погляд, фактично не існує системи контролю за виконанням попередніх рішень.

Разом з тим зазначимо, що в галузі фізичної культури і спорту сучасної України створено достатню програмно-нормативну базу для успішного й ефективного розвитку сфери.

Виокремлена сукупність суперечностей, соціальна значущість проблеми, потреба практики фізичного виховання студентів в обґрунтованих технологіях, які б забезпечили теоретико-правові засади фізичного виховання, зумовили пошуки нових форм фізичного виховання в єдності з соціокультурною діяльністю.

У соціально-культурній та педагогічній площині причиною ситуації, що склалася, є девіація цінності фізичної культури, відсутність соціально значущого статусу фізичної складової іміджу людини, що є підставою стверджувати про порушення з боку держави теоретико-правових засад формування сучасного медичного права в Україні.

Список використаних джерел

1. Болонський процес: Документи / З.І.Тимошенко. Київ : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 169 с.
2. Гончаренко О.М. Права людини в Україні : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 207 с.
3. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Київ, 1996. 31 с.
4. Жолдак В.І. Декларативне і реальне ставлення до спорту // Теорія і практика фізичної культури. 1973. № 3. С. 141-144.
5. Закон України "Про фізичну культуру та спорт" / [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mountain.net.ua/documents/ministerstvo/169-zakon-ukrainy-pro-fizychnu-kulturu-i-sport>
6. Цільова комплексна програма "Фізичне виховання – здоров'я нації". К., 2008. 48 с.

7. Шевчук І.В. Стратегічне планування розвитку фізичної культури та спорту на регіональному рівні // Теорія та практика державної служби : матеріали наук.-практ. конф., 12 груд. 2014 р., м. Дніпропетровськ. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. С. 191-192.

The authors of the article point out that the selected set of contradictions, the social significance of the problem, the need for practice of physical education of students in grounded technologies to provide the theoretical and law foundations of physical education, led to the search for new forms of physical education in unity with socio-cultural activities.

Without diminishing the importance of scientific reserches of scientists, it should be noted the absence of state management of integrated scientific research of the mechanisms of the state administration in the field of physical culture and sports at the regional level in today's national science. It is considered to be one of the reasons of the implementation of these mechanisms for the imperfection of low level of physical health of the majority of the population, including students, as the current system of physical education is not able to fully resolve the problem of personal health and improving of physical qualities. Attempts to use physical education as a means of recovery, without necessary physical self-improvement, just create some preconditions for the modernization of the process of formation of physical man, but not the formation of physical education of the person.

As a result, physical training as a subject of high school does not fulfill fully its important functions – forming an effective relationship of a man to his own physical improvement, and therefore is characterized by the decreased interest of the majority of students to sports and sports activities and lost its prestige.

Key words: European standards, “myths”, theoretical and law principles, crisis of education, state administration, physical education.

УДК 373.5.091.217:331+379.8(477)"196/198" DOI: 10.32626/2309-9763.2019–26–1.104-111

*Геннадій Ковальчук
Hennadii Kovalchuk*

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІТНІХ ТАБОРІВ ПРАЦІ І ВІДПОЧИНКУ В СИСТЕМІ ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ У КІНЦІ 60-х – ПОЧАТКУ 80-х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ В УКРАЇНІ

ACTIVITIES OF SUMMER LABOUR AND REST CAMPS IN THE SYSTEM OF LABOUR TRAINING OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE LATE 60's – EARLY 80's OF THE XXth CENTURY IN UKRAINE

У статті розкрито досвід організації діяльності літніх таборів праці і відпочинку в системі трудової підготовки старшокласників у кінці 60-х – початку 80-х років ХХ століття в Україні. Основна увага у статті звертається на заходи, які здійснювали партійні, державні і комсомольські органи на необхідність більш активно використовувати літні табори праці і відпочинку під час літніх канікул для трудового та ідейно-політичного виховання старшокласників та відзначено їх досвід роботи, який потребує наукового осмислення та узагальнення в сучасних загальноосвітніх закладах України.

Ключові слова: трудова підготовка, виробниче навчання, літні табори праці і відпочинку, учнівська молодь, професійна орієнтація, продуктивна праця, самоуправління, культурно-масова робота, освіта.

В умовах інтеграції України у світове співтовариство є пошук нових підходів і моделей трудової підготовки учнівської молоді. В основних законодавчих і нормативних документах, а